

Aan: de Gemeenteraad van Ommen.

Van: Frank de Grave

Betreft: conclusies en adviezen in het kader van mijn rol als aangewezen verkenner voor de totstandkoming van een nieuw College van Burgemeester en Wethouders.

Geachte leden,

Allereerst wil ik mijn dank uitspreken voor het in mij gestelde vertrouwen als begeleider in het proces van het tot stand brengen van een nieuw College. In de lokale democratie is dit proces van grote betekenis. Immers, het vormt na de verkiezing van een nieuwe Gemeenteraad het fundament voor de nieuwe bestuursperiode van 4 jaar. Ook gaat nadrukkelijk mijn dank uit naar de ondersteuning die ik van uw raadsgriffier mevrouw Silvia Dijk-Horenberg heb mogen ontvangen. Dat was zeer behulpzaam bij mijn werkzaamheden.

A: aanpak.

Ter voorbereiding van mijn werkzaamheden heb ik een aantal oriënterende gesprekken gevoerd. Ook heb ik de verkiezingsprogramma's gelezen van alle in de Raad vertegenwoordigde partijen en van het coalitieakkoord Bouwen aan de Toekomst 2022-2026. Ook heb ik via de livestream het "duidingsdebat" gevolgd dat plaatsvond op donderdag 26 maart. Op maandag 30 maart jongstleden heb ik met delegaties van alle fracties gesprekken gevoerd op het Gemeentehuis. Van deze gesprekken zijn aantekeningen gemaakt. Op basis hiervan ben ik gekomen tot mijn conclusies en adviezen.

B: conclusies.

Zoals in de gesprekken met de fracties maandag jongstleden al aangegeven, was naar mijn mening het "duidingsdebat" voor mijn werkzaamheden bepaald behulpzaam. Voor mij was de centrale conclusie dat de lijsttrekkers gezamenlijk van mening waren dat er gestreefd moest worden naar een "stabiel, daadkrachtig en kwalitatief goed College, dat breed gedragen wordt". In de gesprekken heb ik kunnen vaststellen dat deze conclusie door alle fracties werd gedeeld. Vervolgens heb ik verkend wat hiervan de consequenties zouden moeten zijn, onderverdeeld in het thema "stabiel, daadkrachtig en kwalitatief goed" en "breed gedragen".

Wat betreft het eerste thema is van mijn kant verkend of en in hoeverre de fracties van mening zijn dat "stabiel" en "daadkrachtig" toch allereerst gebaseerd moet zijn op een sterk inhoudelijk fundament, neergelegd in een coalitieakkoord. En dat mogelijke inhoudelijke verschillen van mening tussen de beoogde coalitiepartners in kaart moeten worden gebracht, besproken en tot duidelijke afspraken moeten leiden. Hierdoor worden latere verschillen van mening voorkomen. Dit draagt bij aan de stabiliteit van het bestuur en maakt een daadkrachtig College mogelijk. Hoezeer ook met nuances, mijn conclusie is toch dat in grote lijnen de fracties deze opvatting deelden. Daarom is in de gesprekken vervolgens verkend wat voor de diverse fracties centrale inhoudelijke thema's zijn, waar mogelijke pijnpunten zitten, en in hoeverre ruimte is voor compromissen. Dit is mijnerzijds vooral gebaseerd op de verkiezingsprogramma's, maar de fracties gaven hierbij verdieping onder andere gebaseerd op de verkiezingscampagne en de ervaringen in de vorige raadsperiode.

Hieruit trek ik de conclusie dat er inhoudelijk weliswaar niet sprake is van veel onderlinge “pijnpunten” en “breekpunten”, maar dat die er wel degelijk in meer of mindere mate zijn, en dat dit voor een beperkt aantal coalitiemogelijkheden de vraag oproept of in dat geval sprake zou kunnen zijn van voldoende inhoudelijke overeenstemming om te kunnen komen tot “stabiel en daadkrachtig” bestuur.

In het kader van dit eerste thema is ook aan de orde gekomen het tijdens het “duidingsdebat” genoemde punt van de financiële uitdagingen waar Ommen de komende bestuursperiode voor staat. Mijn conclusie is dat los van de verschillende keuzes die hierbij mogelijk zijn er wel brede overeenstemming is dat dit onderwerp onderdeel moet zijn van het nieuwe coalitieakkoord en een aparte en duidelijke financiële paragraaf rechtvaardigt.

Ook is stilgestaan bij de betekenis van een “kwalitatief goed” College. Elementen als bestuurlijke continuïteit, het vermogen tot onderlinge samenwerking en ervaring als lokaal bestuurder kwamen daarbij aan de orde. Overigens kan gesteld worden dat dit ook relevant is voor een “stabiel” en “daadkrachtig” College. Eenduidige conclusies zijn op dit punt niet echt te trekken, anders dan dat dit elementen zijn die betrokken moeten worden bij het maken van keuzes in het formatieproces.

Het tweede thema waarbij uitgebreid is stilgestaan is wat precies verstaan moet worden onder “breed”. In ieder geval kan geconcludeerd worden dat er onvoldoende draagvlak is voor de gedachte aan een “raadsbreed” akkoord, zoals wel gesuggereerd. Juist vanuit de wens naar draagkracht en stabiliteit werd een coalitieakkoord met duidelijke inhoudelijke keuzes nodig geacht, hoezeer ook toekomstige coalitiepartners bij het op te stellen coalitieakkoord en daarna bij de uitvoering daarvan kunnen streven naar een zo breed mogelijk draagvlak in de Raad.

Hoewel niet unaniem, en met hier en daar nuances, is toch mijn conclusie dat overheersend bij de fracties “breed” wordt ingevuld als een meerderheid groter dan de helft plus één, maar wel bestaande uit een coalitie van drie partijen. Los van een praktische overweging wat betreft de verdeling van de wethoudersposten speelt ook mee dat lokale democratie gebaat is met de inbreng van oppositie. Vervolgens is aan de orde geweest op grond waarvan dan de keuze van de drie beoogde coalitiepartijen gebaseerd moet worden. Daarbij werd in de eerste plaats genoemd het weergeven van de wens van de kiezer neergelegd in de verkiezingsuitslag, waarbij het feit dat de huidige coalitie de meerderheid heeft verloren de wens naar verandering van de kiezer benadrukt. Daarnaast werd gewezen op elementen als het kunnen bereiken van goede inhoudelijke overeenstemming, bestuurlijke continuïteit en onderlinge verhoudingen. Uit bovenstaande kan de conclusie worden getrokken dat unaniem de fracties van oordeel zijn dat het voor de hand ligt dat in ieder geval de grootste twee fracties VOV en CDA deel gaan uitmaken van de nieuw te vormen coalitie. Wat betreft de derde coalitiepartij bestaat geen unanimiteit. Wel kan de conclusie worden getrokken dat er een breed draagvlak is hiervoor te kiezen voor PRO Ommen (GroenLinks-PvdA). Onderdeel van dit brede draagvlak vormen de beide andere beoogde coalitiepartners VOV en CDA, hoewel er wel op een aantal punten in de onderhandelingen zal moeten worden nagegaan of er voldoende inhoudelijke overeenstemming mogelijk is.

C: aanbevelingen.

Op grond van bovenstaande conclusies zou ik de Raad de volgende aanbevelingen willen doen.

1. Besluit de fracties van VOV, CDA en PRO Ommen te verzoeken de vorming van een nieuw College ter hand te nemen.
2. Daartoe een coalitieakkoord op te stellen, en een voorstel te doen voor de personele samenstelling en de portefeuillevverdeling.

De formatiepartijen zou ik ten behoeve van het formatieproces willen adviseren:

1. Inventariseer tijdens de formatiegesprekken welke mogelijke inhoudelijke verschillen van inzicht bij relevante beleidsonderdelen een rol kunnen spelen en maak daar duidelijke afspraken over. Ga na wat voor de drie betrokken partijen van belang is om zich goed te kunnen herkennen in de te maken afspraken.
2. Gelet op de inhoud van de gesprekken van maandag jongstleden zou ik willen meegeven in ieder geval de volgende onderwerpen te bespreken:
 - Bereikbaarheid centrum, Vechtkade/Prinses Julianastraat.
 - Visie hoe om te gaan met het centrum van Ommen. Meer ruimte voor de fiets en de voetganger? Zo ja, in welke mate? Aanpassing Parkeernormen? Hoe om te gaan met de afweging wonen/winkels in het centrum.
 - Openingstijden op zondag.
 - Asiel.
 - Woningbouw.
 - Participatie en inspraak in relatie tot bestuurlijke daadkracht.
 - Het functioneren van Ommen als regiegemeente mede in relatie tot de ambtelijke organisatie.
 - Duurzaamheid mede in relatie tot actief grondbeleid.
3. Inventariseer welke wensen er bij partijen bestaan als het gaat om nieuw beleid en welke financiële consequenties deze hebben. Bepaal welke financiële ruimte incidenteel dan wel structureel Ommen heeft de komende bestuursperiode en welke randvoorwaarden gelden als het gaat om het begrotingsbeleid, inclusief de gewenste stand van de algemene reserve. Maak binnen deze randvoorwaarden heldere keuzes als het gaat om mogelijke extra uitgaven en de daarbij behorende dekking. Maak daarbij duidelijk waaruit die dekking bestaat en welk maatregelen op het terrein van de lasten voor inwoners en bedrijven daarbij horen. Leg afspraken op dit onderwerp neer in een aparte, integrale en samenhangende financiële paragraaf.
4. Let bij de personele invulling van het College op het element van het vermogen tot collegiale samenwerking. Zorg voor een evenwichtige portefeuillevverdeling. Betrek daarbij ook het gewenste profiel van de nieuw te benoemen Burgemeester.

Het geven van invulling aan deze adviezen zou naar mijn oordeel kunnen bijdragen aan de totstandkoming van een coalitieakkoord en een samenstelling van een nieuw College dat zoveel mogelijk kans biedt op het realiseren van de gezamenlijke centrale conclusie van het duidingsdebat van donderdag 26 maart jongstleden namelijk een “stabiel, daadkrachtig en kwalitatief goed college, dat breed gedragen wordt”.

Vanzelfsprekend ben ik desgevraagd tijdens de bespreking van mijn conclusies en aanbevelingen dinsdag 7 april a.s. in de Raad beschikbaar voor een andere toelichting en het beantwoorden van uw eventuele vragen.